

Poznań, 24.05.2015 r.

Koleżanki i Koledzy

Burmistrzowie i Wójtowie Gmin Wiejskich i Miejsko- Wiejskich.

Ministerstwo Środowiska już od kilku lat pracuje nad projektem nowej ustawy Prawo wodne, która zasadniczo zmienia dotychczasową ustawę z 18 lipca 2001 roku. Zakres zmian jest obszerny i mało czytelny. Ustawa jest aktualnie na etapie uzgodnień w Komitecie Stałym Rady Ministrów, ale została ujęta w planach rządu do uchwalenia przez Parlament jeszcze w obecnej kadencji.

Wśród spraw regulowanych niniejszą ustawą jest odebranie kompetencji starostom w zakresie nadzoru nad spółkami wodnymi i przekazanie ich wójtom (burmistrzom) jako zadanie własne, zwiększenie zakresu zadań gminy o nadzór nad utrzymaniem melioracji wodnych szczegółowych oraz budowę i utrzymanie urządzeń odwadniających tereny zurbanizowane. Zakłada się, że gminy będą wykonywały te zadania jako własne, a środki finansowe na ich realizację pochodzić będą z obowiązkowych opłat ponoszonych przez właścicieli gruntów, którzy odnoszą korzyści z urządzeń melioracji wodnych szczegółowych. Zakłada się także przekazanie gminom kompetencji związanych z wykonywaniem i utrzymywaniem rowów odwadniających tereny zurbanizowane. Ponadto regulacja znacznie ogranicza kompetencje gmin czyniąc z organów gospodarki wodnej organy planowania przestrzennego, co jest niezgodne zarówno z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ale także może zostać ocenione jako niezgodne z Konstytucją RP.

Ustawa niesie za sobą skutki finansowe, które nie zostały oszacowane zarówno co do kosztów prowadzenia zadań przez gminy, jak i odszkodowań dla właścicieli nieruchomości.

Zarząd ZGWRP biorąc pod uwagę interesy gmin wiejskich odniósł się negatywnie zarówno do założeń jak i projektu ustawy w sprawach dotyczących w/w kwestii.

UZASADNIENIE:

Urządzenia melioracji wodnych szczegółowych nie leżą na gruntach gminnych lecz w większości na gruntach prywatnych właścicieli. Zadania z zakresu ewidencji gruntów prowadzą powiaty. Z tego powodu proponuje się pozostawić nadzór nad spółkami wodnymi bez zmian, a zadania melioracji szczegółowych spółkom wodnym, gdyż ciekі wodne nie kończą się na granicach gmin lecz mają zasięg co najmniej powiatowy. Ponadto

ustawa nie odnosi się do kwestii przekazania zadań marszałka województwa w zakresie ewidencji gruntów zmeliorowanych, ani urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, które są ujęte w zbiory danych przestrzennych objętych systemem teleinformatycznym bazy danych infrastruktury informacji przestrzennej. Przekazanie tej bazy do prowadzenia przez gminy skutkować będzie koniecznością zakupu odpowiedniej generacji sprzętu, wykwalifikowanej kadry, oraz środków finansowych. Ustawa nie określa także skutków finansowych tych wdrożeń.

Konsekwencją wejścia w życie ustawy będzie konieczność zmiany studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego, wygaszenia decyzji o warunkach zabudowy dla terenów objętych ryzykiem powodziowym. Ustawa nie przewiduje także środków na wielomiliardowe odszkodowania dla właścicieli nieruchomości, które sektor publiczny będzie zobowiązany wypłacić.

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty apelujemy do Państwa Wójtów i Burmistrzów o przeanalizowanie projektu ustawy i przedstawienie radom gmin propozycji podjęcia w trybie pilnym uchwał i przesłanie ich do przedstawicieli parlamentu i centralnych instytucji Państwa wyrażających stanowczy sprzeciw wobec projektowanych zapisów ustawy.

**Prezydent RP
Marszałek Sejmu
Marszałek Senatu
Premier RP**

Apel

Rada Gminy apeluje do Państwa Posłów i Senatorów Rzeczypospolitej Polskiej o odrzucenie zapisów projektu ustawy Prawo wodne dotyczących:

1. Przekazywania gminom zadań z zakresu utrzymania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych jako zadanie własne, oraz zadań z zakresu wykonywania i utrzymywania rowów odwadniających tereny zurbanizowane.
2. Ograniczania kompetencji gmin w sprawach planowania przestrzennego przekazując kompetencje organom odpowiedzialnym za gospodarkę wodną.
3. Przekazywania gminom zadań marszałka województwa w zakresie ewidencji gruntów zmeliorowanych i urządzeń melioracji wodnych szczegółowych ujętych w zbiory danych przestrzennych bez odpowiedniej pomocy finansowej państwa.
4. Przekazywania gminom zadań z zakresu planowania przestrzennego dotyczących zagrożeń powodziowych i ryzyka powodziowego bez uprzedniego oszacowania kosztów ich wdrożenia, jak też zagwarantowania odszkodowań dla właścicieli nieruchomości.

Informacja o projekcie ustawy Prawo wodne

Projekt nowej ustawy Prawo wodne, nad którym od kilku lat pracuje Ministerstwo Środowiska, jest obecnie przedmiotem prac Komitetu Stałego Rady Ministrów. Jaka będzie jego przyszłość?

Według założeń dokumentu, gminom przekazane zostanie zadanie utrzymania melioracji wodnych szczegółowych oraz budowy i utrzymania urządzeń odwadniających tereny zurbanizowane. Nie ma na to zgody Związku Gmin Wiejskich RP. Powodem są zbyt wysokie koszty – właściciele gruntów i nieruchomości nie będą w stanie udźwignąć wszystkich opłat.

Droga do bankructwa

Gminy zdają sobie sprawę z tego, że przejęcie tak dużego obowiązku spowoduje nałożenie na budżet ciężaru, z którym nie będą w stanie sobie poradzić. Około 500 gmin w Polsce jest aktualnie zagrożonych utratą płynności finansowej, bowiem nie posiadają one nadwyżki operacyjnej, lub mają na bardzo niskim poziomie. Nałożenie na nie nowych zadań grozi ich bankructwem. Urządzenia melioracji wodnej szczegółowej w wielu regionach kraju nie były konserwowane od 20-25 lat. Jest to konsekwencją faktu, że rolnicy odstąpili od dokonywania dobrowolnej składki melioracyjnej na rzecz spółek wodnych, przez co urządzenia uległy zamuleniu, a rowy porosły krzewami lub nawet dużymi drzewami. Instytut Melioracji i Użytków Zielonych oszacował koszt doprowadzenia tego majątku do właściwego stanu na 60 mld zł. Użytkownicy urządzeń melioracji wodnej – ci sami, którzy odnoszą korzyści z ich funkcjonowania – nie są fizycznie w stanie pokryć tych kosztów. Mało tego, nie są nawet tym zainteresowani. A przecież są one położone na gruntach prywatnych, a nie gminnych.

Innym problemem wynikającym z projektu ustawy jest wdrożenie map ryzyka powodziowego i zagrożenia powodzią. Mapy takie zostały opracowane dla całego kraju. Od chwili przekazania ich gminom samorządy mają 30 miesięcy na dokonanie zmian we wszystkich dokumentach planistycznych, a więc studiach uwarunkowań i kierunkach zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wydanych decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania przestrzennego. Gminy nie otrzymają na to zadanie wsparcia finansowego, mimo że dokumenty te były uprzednio uzgadniane z instytucjami odpowiedzialnymi za gospodarkę wodną. Nowe plany powodują skutki odszkodowawcze dla właścicieli nieruchomości: zgodnie z art. 36 ustawy o Planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, odszkodowania należą się wszystkim tym, których nieruchomości stracą na wartości. Gminy mogą więc być zmuszone do wypłaty wielomiliardowych odszkodowań.

Głośno o błędach

Związek monitoruje na bieżąco przebieg prac nad ustawą. Do maja tego roku Komitet Stały Rady Ministrów zajmował się tym dokumentem 7 maja, a wcześniej 28 kwietnia 2015 r. Trwają tam intensywne prace nad uwzględnieniem bardzo licznych uwag wielu resortów. Najwięcej zastrzeżeń do ustawy zgłosiły Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) oraz Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (MiiR). Analizując autopoprawki autorów ustawy, wnoszone jako odpowiedź na zgłoszone uwagi, widać, że Ministerstwo Środowiska robi wszystko, aby mimo licznych wad projekt ustawy przeszedł kolejne szczeble uzgodnień rządowych, tzn. przez Komisję Prawniczą i Radę Ministrów, tak by uzyskał notyfikację i został skierowany do laski marszałkowskiej.

Tymczasem tylko te dwa wyżej wymienione resorty zgłosiły kilkadziesiąt stron uwag do projektu ustawy. MiiR, stając po stronie interesów samorządowych, zakwestionował sprawę skutków ustawy w zakresie planowania przestrzennego. Postulował wyłączenie art. 36 ze stosowania po stronie samorządowej, aby ciężar odszkodowań wziął na siebie budżet państwa. Niestety, poprawka ta została odrzucona przez Rządowe Centrum Legislacji. Inną kwestią, wniesioną z kolei przez MRiRW, jest przeniesienie obowiązków marszałków województw w zakresie prowadzenia ewidencji zmeliorowanych gruntów oraz urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na gminy. Ustawa nic nie mówi o trybie przekazywania tego zadania ani o kosztach jego przekazania i późniejszego prowadzenia. Obecnie jest to zadanie zlecone i finansowane przez budżet państwa.

Z tych właśnie względów gminy wiejskie oprotowały projekt ustawy w części dotyczącej przejęcia – jako zadania własnego – konserwacji urządzeń melioracji wodnej szczegółowej. Postulują za pozostawieniem obecnych zapisów, podnosząc, że jest to zadanie właścicieli gruntów, którzy mogą się organizować w spółki wodne, by następnie za odpowiednią składkę zlecać spółkom wodnym roboty utrzymaniowe, a nadzór nad spółkami pozostawić starostom. Nie przekonują rządzących argumenty Związku Gmin Wiejskich RP, że przejęcie omawianych zadań przez gminy nie rozwiąże problemu z powodu braku pomocy finansowej ze strony państwa. Związek apeluje do wszystkich polskich gmin wiejskich i miejsko-wiejskich o podejmowanie uchwał sprzeciwiających się podjęciu przez Sejm RP szkodliwego prawa. Uchwały te będą skierowane do Sejmu, Senatu i Prezydenta RP, w przeciwnym wypadku uchwalona ustawa pozostanie czystym zapisem, a problemy melioracji w dalszym ciągu nie zostaną rozwiązane.

Opracował:

Edward Trojanowski

Związek Gmin Wiejskich RP

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Poznań dnia 16 czerwca 2014 r.

Szanowny Pan
Maciej Grabowski
Minister Środowiska

Ministerstwo Środowiska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa

W związku z trwającym procesem opiniowania założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy „Prawo wodne”, do których Zarząd Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej przedstawił swoje stanowisko z dnia 4 kwietnia 2014 roku pragnę przedstawić dodatkowe argumenty uzasadniające sprzeciw gmin wiejskich wobec przekazania gminom jako zadania własne zadań z zakresu utrzymywania melioracji wodnych szczegółowych.

W okresie od 1985 roku urządzenia melioracyjne w części szczegółowej na większości obszaru Polski w terenach rolnych nie były należycie konserwowane. Urządzenia drenarskie zostały zamulone z powodu braku swobodnego odpływu wód gruntowych, rowy melioracyjne szczegółowe, mosty i przepusty pozarastały krzewami, drzewami, trawami i innymi porostami. Według wyliczeń specjalistów z WZMUW w Warszawie oraz Instytutu Technologiczno – Przyrodniczego koszt doprowadzenia tych urządzeń do właściwego stanu szacowany jest na kwotę 64 mld zł.

Rolnicy nie są w większości zainteresowani ponoszeniem nakładów na utrzymanie tych urządzeń o czym świadczy uzasadnienie projektu założeń ustawy. Zakłada się pewnego rodzaju przymus ekonomiczny, który miałyby zastosować rada gminy w formie opłaty melioracyjnej. Wprowadzenie tego rodzaju daniny publicznej spotka się z oporem społecznym biorąc pod uwagę wysokość potrzebnych składek. Zarząd Związku aktualizując potrzeby w tym zakresie zakłada, że opłata melioracyjna przewyższy dwukrotnie dotychczasowe dochody gmin z tytułu podatku rolnego.

Urządzenia melioracji szczegółowej zlokalizowane są na prywatnych gruntach rolników. To rolnicy odpowiadają za produkcję rolną, właściciel gruntu może wnioskować o wycinkę drzew lub krzewów, które po 30 latach zaniedbań wyrosły do pokaźnych rozmiarów. Już dzisiaj toczy się wiele postępowań o wycinkę drzew, które chronione są przez stowarzyszenia ekologiczne.

Wiele gospodarstw i działek nie ma uregulowanego stanu prawnego, trwają lub nie postępowania sądowe, spadkowe w tych sprawach. Kto będzie płacił w takim przypadku opłatę melioracyjną?

Racjonalność gospodarki rolnej zależy w dużej mierze od właściwej regulacji stosunków wodnych. Sprawami rolnictwa i kontrolą upraw zajmuje się wyspecjalizowana agencja rządowa – ARMiR. Agencja posiada swoje placówki powiatowe. W powiatach znajduje się obecnie obsługa geodezyjna dotycząca ewidencji gruntów. Dopłaty Agencyjne do rolnictwa, w tym również z UE powinny być uzależnione od właściwej konserwacji urządzeń wodnych.

Obecnie 60% mieszkańców terenów wiejskich nie ma żadnego kontaktu z rolnictwem. Gminy natomiast nie posiadają ustawowych kompetencji z zakresu obsługi rolnictwa. Administracja rządowa zleca wykonywanie wybranych zadań jak np. rozliczanie akcyzy za „paliwo rolnicze”.

Ustawodawca nie przedstawił w projekcie założeń do ustawy skutków finansowych dla gmin wprowadzenia zmian przepisów. Oceniamy że koszty byłyby wysokie.

Wójtowie gmin podczas Zgromadzenia Ogólnego w Poznaniu 15/16 maja br. zdecydowanie sprzeciwili się projektowi założeń ustawy „Prawo wodne” w części dotyczącej wyżej wymienionej kwestii.

Do pozostałych propozycji Związek nie wnosi zastrzeżeń widząc potrzeby zmian regulacji w tych zakresach.

Z poważaniem

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich RP

Mariusz Poznański

Załączniki

1. Stanowisko Zarządu Związku z 04.04.2014 r.
2. Wybrane problemy z konserwacją i renowacją rowów melioracyjnych.

Do wiadomości:

Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

**Stanowisko Zarządu
Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej
w sprawie**

**założeń do projektu ustawy
o zmianie ustawy Prawo wodne**

Biała Rawska, 4 kwietnia 2014 r.

Celem przedkładanego projektu jest wprowadzenie regulacji prawnych reformujących gospodarkę wodną. Przewiduje on między innymi wzmocnienie kompetencji organów jednostek samorządu terytorialnego w zakresie utrzymania wód oraz zarządzania mieniem Skarbu Państwa.

Proponuje się odebranie starostom kompetencji z zakresu nadzoru nad spófkami wodnymi i przekazanie ich wójtom jako zadanie własne, zwiększenie zakresu zadań gminy o nadzór nad utrzymaniem melioracji wodnych szczegółowych oraz utrzymanie i budowę urządzeń odwadniających tereny zurbanizowane.

Związek Gmin Wiejskich RP biorąc pod uwagę fakt, że urządzenia melioracji szczegółowych nie leżą na gruntach gminnych, lecz w większości na gruntach prywatnych właścicieli, oraz że zadania z zakresu ewidencji gruntów prowadzą powiaty, proponuje przekazanie starostom wyżej wymienionych kompetencji. Zadania własne gmin prowadzone są na majątku będącym ich własnością. Proponuje zatem przekazanie starostom nadzoru nad urządzeniami melioracji szczegółowych oraz utrzymanie i budowę urządzeń odwadniających tereny zurbanizowane. Uzasadniamy to również faktem, że ciekły wodne nie zamykają się w granicach gmin, ale wykraczają poza nie. Powiaty mogą wprowadzić jednolite opłaty dla mieszkańców i podmiotów gospodarczych, które będą wnosić właściciele gruntów i osoby korzystające z funkcjonujących na całym obszarze urządzeń.

Zarząd wnioskuję także, aby Zarządy Dorzeczy zostały wyposażone w kompetencje nieodpłatnego przekazywania gminom na ich wniosek tytułu prawnego do zagospodarowywania turystycznego atrakcyjnych terenów bezpośrednio przylegających do akwenów wodnych, rzek i jezior. Gminy z racji swojego położenia gotowe są porządkować i utrzymywać te tereny, a także zagospodarowywać na cele ogólnodostępnej turystyki i nieodpłatnego wypoczynku mieszkańców. Stosowane obecnie zasady polegające na odpłatnej dzierżawie na okres 3-5 lat nie sprzyjają trwałemu inwestowaniu gmin w turystykę, szczególnie z wykorzystaniem funduszy UE.

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej

Mariusz Poznański

Otrzymują:
Minister Środowiska - Warszawa
Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego -
Zespół ds. Infrastruktury, Rozwoju Lokalnego, Polityki Regionalnej i Środowiska
Warszawa